

Eesti looduskaitse, taimede ja loomade geograafia sektsiooni teadaanne.

№ 3.

Kuidas korjatakse seeni teadusliseks otstarbeks?

Sõna „seene“ all ei mõisteta mitte ainult meie hari-likka taelu, käsne ja päris seeni, mida nii tihti kohtame kübarseentena, käbiseentena, mürklitena jne. metsades ja aasadel, vaid peaaesjalikult just maa sees, puukoorel ja mujal elutsevaid õrnu limakujulisi seenkiude (hüüfisiid) ja seenkudesid (mütseelisiid), niisama ka kõiki leheroheliseta, klorofüllita, taimolevusi, mis ei paljune, sigine seemnete, vaid eoste abil.

Siia kuuluvad järjelikult: bakteriid, limaseened (Myxomycetes), vees, mullas ja kõigil surnud ja kõdunevatel taimeosadel asuvad hallitused kui ka elavatel tai-medel parasiteerivad liigid.

Seente määramine on üpris raske ja võimaldub ainult mikroskoobi abil. Korjamine aga, välja arvatud pisikesed vormid, nagu bakteriid, vee limaseened ja ka kõik suured lihavad vesised vormid, on päris kerge. Täpipealset määramist võib ette võtta enamasti hiljem, kuivas olekus.

Seente korjamisel on muidugi vaja silmas pidada neid-samu määrusi, mis on tarvitusel kõrgemate taimede korja-misel. Kõik lehtedel, viljadel ja endistes emakates elutse-vad seente liigid (rooste, tahma, jahukaste jne. seened ja mitmesugused teised taimahaigused) korjatakse ühes substraadiga, s. o. taimega, millel nad asuvad, ja kuiva-tatakse harilikul viisil paberi vahel.

Iga kord tuleb üles tähendada leiukoht, korjamisaeg ja taim, millelt leitud. Kui viimast võimatu on täpipeal-

selt määrata, siis kuivatatakse tast, kõige parem ühel ajal seentega, üks, võimalikult õitsev, ilma haiguseta, eksemplaar.

Okstel, puudel, koortel jne. leiduvad liigid, niisama ka mitmed lihavad vormid, kuivatatakse õhu käes (mitte päikese paistel) ja hoitakse alal paberist kotikestes, topsides ehk kastikestes. Ainult lihavad mädanevad vormid nõuavad iseäralikku alalhoidmise, prepareerimise viisi. Neid tuleb kõige pealt võimalikult täpipealselt üles joonistada, kõige parem värvides.

Tuleb hoolega tähele panna, et seentes mingisuguseid putukaid ei leiduks, kes nad varsti ära hävitaksid. Alalhoidmiseks on tingimata desinfektsioon väävelsüsinikuga tarvilik. Ka mitmekordne kerge tulega soendamine võib häid tagajärgi anda. Üldse peavad kõik seentekogud väga kuivalt hoitama, sest nad on hügrokoobilised.

Raskest, palju aega nõudvast ja kulukast preparaatide valmistamisest, nagu alalhoidmine konserveerivates vedelikkudes, kõneleme edaspidi. Haruldased asjad võime alal hoida ka alkoholis, ennem ainult täpipealset suurust ja värvide vahekorda üles märkides. Ei pea saatma halvasti kuivatatud ja valmimata materjali. Korjatagu ikka rikkalikult!

Tarvilik kirjandus algajatele: Lindau, Kryptogamen-Flora für Anfänger, 2 annet. Seened.

Hästi korjatud materjal saadetagu täpipealseks määramiseks Tartu Ülikooli Botaanika-aeda.

Tartus, juulikuul 1920.

Prof. F. Bucholtz.

Tõlkinud Jaan Rumma.